

Koulun ilmastovaikutukset

Pahennamme ilmastomuutosta jokapäiväisillä toimillamme myös koulussa. Keskustelkaa ensin ilmastomuutoksesta koko luokan kanssa. Pohtikaa, mitkä voisivat olla koulun ilmastovaikutukset. Ottakaa huomioon ainakin koulurakennus, lämmitys, ruokailu, valaistus, koulumatkat, opiskelumateriaalit ja koulussa käytettävät koneet ja laitteet. Sitten selvittäkää koulun ilmastovaikutuksia haastattelemalla kaikkia koulun toimijoita: oppilaita, opettajia ja koulun muuta henkilökuntaa. Lopuksi pohtikaa koko luokan kanssa, miten koulussa voitaisiin vähentää kasvihuonekaasupäästöjä?

Kesto 2 x 45 minuuttia

Työohje

20 min: Käsitelkää luokassa lyhyesti ilmastomuutosta ilmiönä. Mistä se johtuu ja miksi se voimistuu. Materiaalia löytyy esimerkiksi Ilmari-hankkeen kalvosarjasta, jonka voit tulostaa osoitteesta www.ilmasto.org.

35 minuuttia: Luokka jaetaan neljään ryhmään. Kukin ryhmä saa haastateltavakseen jonkun koulun toimijaryhmän: oppilaat, opettajat, keittiöhenkilökunta, vahtimestari. Oppilaat käyvät ryhmässä tekemässä haastattelun. Alla on ehdotuksia kysymyksiksi, joita oppilaat voivat esittää haastateltavilleen.

25 minuuttia: Kootaan haastattelujen tulokset yhdessä luokassa. Keskustellaan siitä, mitkä ovat pahimmat päästölähteet. Kootaan taululle ratkaisuja, joilla päästöjä voitaisiin koulussa vähentää.

- Mitä koulun ilmastoa lämmittävää vaikutusta voitaisiin pienentää?
- Kuka tekee ilmastomuutokseen vaikuttavat päätökset koulussa?
- Miten itse voin vaikuttaa?
- Miten samoja asioita tehdään kotona?

10 minuuttia: Valitaan yksi kohde, jossa päästövähennys olisi helppo toteuttaa. Sen jälkeen tehdään asiasta päättävälle taholle luokan yhteinen ehdotus päästöjen vähentämisestä.

Keittiö:

- Onko tarjolla lähellä tuotettua ruokaa?
- Käytetäänkö koulussa luomutuotteita? Miksi tai miksi ei?
- Onko tarjolla kasvisvaihtoehto ja onko sitä tarjolla kaikille?
- Miten jätteet lajitellaan?

Lähellä ja luonnonmukaisesti tuotetut elintarvikkeet ja tuotteet kuluttavat tavanomaista tuotantoa vähemmän energiaa. Ruoan pakkaaminen ja jalostaminen lisäävät sen tuottamiseen kuluva energiaa.

Riisinviljely ja karjankasvatus tuottavat metaanipäästöjä. Myös biojätteen hajotessa kaatopaikoilla syntyy metaanipäästöjä. Ilmaston kannalta on parempi kompostoida maatuva jäte. Muidenkin jätteiden kierrätys vähentää kasvihuonekaasupäästöjä.

Vahtimestari / huoltohenkilökunta:

- Millä energiamuodolla tuotettua sähköä koulu ostaa?
- Mistä koulun lämpöenergia tulee?
- Miten jätteet lajitellaan?
- Käytetäänkö koulussa energiansäästölamppuja?
- Käytetäänkö koulussa energiatehokkaita koneita?

Fossiililla polttoaineilla, kuten hiilellä, öljyllä, turpeella tai maakaasulla tuotettu sähkö tuottaa hiilidioksidipäästöjä. Sen sijaan uusiutuvilla energiamuodoilla kuten puu-, tuuli- tai aurinkoenergialla tuotettu sähkö on lähes hiilidioksidipäästötöntä. Lämmityksessä kaukolämpö, joka on tuotettu sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksessa tai uusiutuvien energiamuotojen kuten puuhakkeen käyttö lämmönlähteenä ovat ilmaston kannalta parempia vaihtoehtoja kuin esimerkiksi sähkölämmitys.

Energiatehokkaat lamput ja koneet kuluttavat vähemmän energiaa kuin tavanomaiset laitteet.

Opettajat:

- Miten kuljette koulumatkanne?
- Kierrätetäänkö koulukirjoja?
- Kierrätetäänkö koulussa muita materiaaleja?
- Sammutetaanko turhat valot?
- Monistetaanko yksi- vai kaksipuolisesti?

Oppilaat:

- Miten kuljette koulumatkanne?
- Poltatteko tupakkaa?
- Sammutetaanko turhat valot?
- Lajitteletteko jätteet koulussa?

Kävely ja pyöräily ovat ilmaston kannalta parhaita liikkumistapoja. Myös julkinen liikenne kuten bussi tai juna, tuottavat vähemmän päästöjä kuin yksityisautoilu. Joillakin paikkakunnilla julkista liikennettä ei valitettavasti ole tai se toimii huonosti, mikä tietysti vaikuttaa myös koulumatkoihin. Pohtikaa, voitaisiinko koulussa vaikuttaa julkisen liikenteen tai yhteiskuljetusten edistämiseen?

Tupakan tuottamisen takia maailmassa hävitetään vuodessa 200 000 hehtaaria metsää. Lisäksi tupakan kuivaaminen vaatii paljon energiaa. Metsät sitovat hiiltä, joten niiden hävittäminen tai polttaminen vapauttaa ilmaan paljon hiilidioksidia, mikä edistää ilmastomuutosta.

Lähdevinkkejä

- Polttopallo – Luonto-Liiton ilmasto-opas. Lataa pdf-tiedosto www.ilmasto.org > Ilmastotietoa kouluille tai tilaa esitteitä postimaksun hinnalla Luonto-Liitosta puh. (09) 684 4420, sähköposti info@luontoliitto.fi.
- www.ilmasto.org – Ympäristöjärjestöjen ilmastosisivustolta löytyy perusfaktaa ilmastomuutoksen syistä, seurauksista ja mahdollisuuksista sen torjumiseen. Tässä tehtävässä auttavat erityisesti osiot Mitä tehdä ja Torjuminen.
- www.vaihdavirtaa.net – Vihreän sähkön käyttöön kannustavan Vaihda virtaa –kampanjan sivuilla on paljon tietoa puhtaammasta sähköntuotannosta.
- www.tat.fi – Taloudellisen tiedotustoimiston verkkokoulussa voi tutustua ilmastomuutokseen ja laskea oman kaasukertymänsä. Suoraan verkkokouluun pääsee osoitteesta www.tat.fi/2003/nuoriso_ja_koulupalvelu/verkkokoulu_ilmasto.shtml
- www.motiva.fi – Motiva Oy on tuottanut paljon energiankäyttöön liittyvää tietoa myös koulujen käyttöön. Kouluosio löytyy osoitteesta <http://www.motiva.fi/fi/yjay/koulutjapaivakodit>